

ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ”

Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

Кафедра цивільно-правових дисциплін та міжнародного права

Затверджую:
Директор Навчально-наукового
інституту права ім. князя
Володимира Великого

Схвалено на засіданні кафедри
цивільно-правових дисциплін
та міжнародного права
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.
Завідувач кафедри

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ
“ ” 2025 р.

Микола ЗУБРИЦЬКИЙ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Актуальні питання міжнародного приватного права»

Спеціальності: Право

Освітнього рівня: другий (магістерський) рівень

Освітньої програми: 081 Право

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Меджбель Валентина Іванівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права _____
(підпис)

Викладач:

Меджбель Валентина Іванівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права _____
(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 року

(підпис)

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Актуальні питання міжнародного приватного права
Шифр та назва спеціальності	081 Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредитів / 90 год Лекції : 16 Семінарські заняття: 16 Самостійна робота студентів: 58
Терміни вивчення дисципліни	3 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-pravoohoronnouy-diyalnisty/silabusi11.html

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

	Меджбель Валентина Іванівна
	кандидат юридичних наук
	доцент
	Доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Дисципліни, які викладає НПП	Міжнародне право, Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини, Актуальні проблеми міжнародного права, Міжнародне приватне право, Право Європейського Союзу, Актуальні проблеми міжнародного гуманітарного права, Актуальні проблеми правового регулювання статусу біженців та тимчасово переміщених осіб
Напрями наукових досліджень	Міжнародне публічне право, міжнародно-правове регулювання статусу біженців, медіація, захист прав людини в Європейському Союзі, Європейська конвенція з захисту прав людини та основоположних свобод, вивчення міжнародного досвіду щодо модернізації правової освіти в Україні.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8458-5808 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=bKP6e1oAAAAJ SCOPUS ID: https://www.scopus.com/feedback/author/reviewAuthorProfile.uri?authorIds=59009862600
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	medzhbel.valentyna@maup.com.ua
Контактний тел.	+380934556059
Телефон кафедри	490-95-02
Портфоліо викладача на сайті кафедри /Інституту/ Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-prava/kafedra-civilno-pravovih-disciplin.html

Анотація курсу: Дисципліна актуальні питання міжнародного приватного права є правничою навчальною дисципліною, яка покликана допомогти студентам використовувати правничу термінологію для

застосування в юридичній практиці у сфері міжнародних приватноправових відносин. Під час вивчення курсу Актуальні питання міжнародного приватного права студенти розглянуть різновиди міжнародних приватноправових відносин, підстави їхнього виникнення, види, структуру, практику та особливості тлумачення і застосування колізійних норм, різновиди суб'єктів таких правовідносин тощо. Формування знань і практичних навиків, необхідних економісту та юристу для успішного здійснення правотворчої та правозастосовної діяльності; узагальнення та вивчення позитивного міжнародного приватноправового досвіду.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: є теоретичні положення матеріального і процесуального законодавства, закономірності створення та ефективного функціонування актуальних на сучасному етапі розвитку суспільства питань міжнародного приватного права для здійснення юридичної діяльності, ведення зовнішньоекономічної діяльності, бізнесу, міжнародної торгівлі, тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Метою вивчення дисципліни є: формування у студентів комплексного уявлення про динаміку розвитку міжнародного приватного права та розвиток практичних навичок для вирішення складних колізійних питань.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні питання міжнародного приватного права» є ознайомлення студентів з особливостями правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом та навчання студентів застосовувати теоретичні правничі знання з міжнародного приватного права на практиці.

Пререквізити навчальної дисципліни: Пререквізитами (попередніми вимогами) для вивчення дисципліни «Актуальні питання міжнародного приватного права» є ґрунтовні знання з міжнародного приватного права, актуальних проблем цивільного права (особливо права власності та зобов'язань), правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, міжнародного публічного права та порівняльного правознавства, що дозволяє розуміти механізми регулювання приватних відносин з іноземним елементом.

Постреквізити навчальної дисципліни. «Актуальні проблеми міжнародно-правового регулювання праці», «Міжнародний цивільний процес», «Міжнародний комерційний арбітраж». «Правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності».

Компетентності та програмні результати навчання:

Студенти мають знати

- Поняття, предмет та методологія міжнародного приватного права: сучасна трансформація;
- Джерела міжнародного приватного права: роль міжнародних договорів, судової практики та доктрини;

- Трансформація колізійних норм: нові підходи до кваліфікації, проблеми реторсії та відсилки;
- Міжнародні сімейні правовідносини: колізійні проблеми укладення шлюбів, розлучень, усиновлень з іноземним елементом; Проблеми аліментних зобов'язань у міжнародному приватному праві; Міжнародне спадкове право: відумерле майно, колізії спадкування рухомого та нерухомого майна, визнання іноземних заповітів та спадкових рішень;
- Проблеми спадкування цифрових активів (облікові записи, криптовалюта, домени);
- Міжнародне договірне право: проблеми публічного порядку та імперативних норм; Електронні договори і колізійні питання. Визначення застосовуваного права до різних видів договорів (купівля-продаж, послуги, перевезення);
- Міжнародне трудове право: правове регулювання праці іноземців, їх соціальне забезпечення, колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин з іноземним елементом; Проблеми подвійного соціального страхування і пенсійного забезпечення.
- Визнання кваліфікацій та дипломів іноземців;
- Міжнародна підсудність: критерії визначення, прологаційні та дерогаційні угоди. Визнання та виконання судових рішень: процедура, підстави для відмови.
- Питання тимчасових заходів (interim measures); Інституційний арбітраж (LCIA, ICC, SCC тощо) та ad hoc арбітраж: переваги та недоліки. Практика виконання арбітражних рішень у різних юрисдикціях. Зв'язок арбітражу з національними судами;
- Медіація та її роль у міжнародному приватному праві. Онлайн-вирішення спорів (ODR). Інші альтернативні способи вирішення спорів (ADR). Виконання результатів альтернативних процедур;
- Огляд нових тенденцій та викликів у міжнародному приватному праві (правове регулювання штучного інтелекту, кіберзлочинність);
- Конфлікти правових режимів (GDPR, закони США, Азії). Проблеми виконання рішень про передачу або обмеження обробки даних.

Студенти повинні вміти

- систематизувати втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права міжнародних приватноправових відносинах;
- аналізувати взаємодію міжнародних правових систем із вітчизняними правовими інститутами;
- здійснювати порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів міжнародного приватного права різних правових систем; застосовувати положення нормативних джерел у сфері регулювання міжнародного приватного права на практиці;
- формувати проекти правозастосовних актів у різних сферах правового регулювання міжнародного приватного права.

Зміст навчальної дисципліни

1. Теоретичні основи та сучасні виклики міжнародного приватного права.

Поняття, предмет, суб'єкти та методологія міжнародного приватного права: сучасна трансформація. Вплив глобалізації та цифровізації на колізійне регулювання правовідносин з іноземним елементом. Джерела міжнародного приватного права: роль міжнародних бдоговорів, судової практики та доктрини. Трансформація колізійних норм: нові підходи до кваліфікації, проблеми зворотного відсилання та відсилання до права третьої держави.

2. Колізії у міжнародних сімейних та спадкових правовідносинах.

Міжнародні сімейні правовідносини: колізійні проблеми укладення шлюбів, розлучень, усиновлень з іноземним елементом. Проблеми аліментних зобов'язань. Міжнародні конвенції та проблема викрадення дітей одним із батьків. Міжнародне спадкове право: відумерле майно, колізії спадкування рухомого та нерухомого майна, визнання іноземних заповітів та спадкових рішень. Проблеми спадкування цифрових активів (облікові записи, криптовалюта, домени).

3. Актуальні проблеми міжнародного договірної та трудового права.

Міжнародне договірне право: проблеми публічного порядку та імперативних норм. Колізії при застосуванні норм *soft law*. Електронні договори і колізійні питання. Визначення застосовуваного права до різних видів договорів (купівля-продаж, послуги, перевезення). Проблема автономії волі та її сучасне вирішення. Міжнародне трудове право: правове регулювання праці іноземців, їх соціальне забезпечення, колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин з іноземним елементом. Проблеми подвійного соціального страхування і пенсійного забезпечення. Визнання кваліфікацій та дипломів іноземців.

4. Міжнародна підсудність та виконання судових рішень.

Міжнародна підсудність: критерії визначення, прологаційні та дерогаційні угоди. Вплив публічного порядку (*ordre public*). Проблема «*forum non conveniens*» та альтернативної підсудності. Питання тимчасових заходів (*interim measures*). Визнання та виконання судових рішень: процедура, підстави для відмови. Принцип *lis pendens*. Практика застосування міжнародних конвенцій щодо визначення міжнародної підсудності та виконання судових рішень (Гаазька конвенція про угоди про вибір суду, Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах). Практика Європейського суду справедливості.

5. Міжнародний комерційний арбітраж.

Інституційний арбітраж (LCIA, ICC, SCC тощо) та ad hoc арбітраж: переваги та недоліки. Арбітражна угода: її форма та дійсність, відокремленість від договору (контракту). Процедура арбітражного розгляду: сучасні підходи. Вибір арбітрів та їхня незалежність. Проблеми визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йоркська конвенція 1958 р.). Забезпечувальні заходи (interim measures). Можливість арбітражу виносити тимчасові заходи та проблеми виконання таких заходів національними судами. Практика виконання арбітражних рішень у різних юрисдикціях. Зв'язок арбітражу з національними судами.

6. Альтернативні способи вирішення спорів та нові тенденції розвитку міжнародного приватного права.

Медіація та її роль у міжнародному приватному праві. Онлайн-вирішення спорів (ODR). Огляд нових тенденцій та викликів у міжнародному приватному праві (правове регулювання штучного інтелекту, кіберзлочинність). Інші альтернативні способи вирішення спорів (ADR). Виконання результатів альтернативних процедур. Віртуальні активи, блокчейн і смарт-контракти. Колізійні проблеми у випадках транскордонних спорів щодо криптоактивів. Регулювання big data та персональних даних. Конфлікти правових режимів (GDPR, закони США, Азії). Проблеми виконання рішень про передачу або обмеження обробки даних.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення аудиторних занять з елементами презентації.

Форми та методи контролю.

Залік проводиться в письмовій та усній формі: до завдання входять 2 теоретичних питання.

Загальна підсумкова оцінка (в балах) результати поточної роботи + результати заліку.

Система оцінювання та вимоги

№ тем	1	2	3	4	5	6	Загальна сума балів
Робота на семінарах	6	6	6	6	6	6	36
Самостійна робота	6	6	6	6	6	6	36

Сума балів за семінари	Сума балів за самостійні роботи	Модульна контрольна робота	Сума балів за залік	Загальна сума
36	36	8	20	100

*Робота на семінарському занятті оцінюється у 6 балів.

Види робіт передбачених на семінарському занятті:

- експрес-опитування;
- опитування за темою заняття;
- тест;
- виконання практичного завдання;
- розв'язання задач;
- презентації студентів.

** Самостійна робота студента передбачає підготовка до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, Інтернет - джерел та судової практики, підготовка юридичних документів. Оцінюється в 6 балів.

***Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентами пропонуються тестові завдання у кількості 16 питань.

Види тестових завдань:

- З вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- З вибором кількох правильних відповідей;

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 8 балів.

Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://drive.google.com/file/d/1ENRncPY-dU2qLke7awVKn1OdfG88Hg8D/view>).

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст семінарських занять

Тема 1. Теоретичні основи та сучасні виклики міжнародного приватного права.

Завдання для обговорення: Поняття, предмет, суб'єкти та методологія міжнародного приватного права: сучасна трансформація. Вплив глобалізації та цифровізації на колізійне регулювання правовідносин з іноземним елементом. Джерела міжнародного приватного права: роль міжнародних договорів, судової практики та доктрини. Трансформація колізійних норм: нові підходи до кваліфікації, проблеми зворотного відсилання та відсилання до права третьої держави.

Тема 2. Колізії у міжнародних сімейних та спадкових правовідносинах.

Завдання для обговорення: Міжнародні сімейні правовідносини: колізійні проблеми укладення шлюбів, розлучень, усиновлень з іноземним елементом. Проблеми аліментних зобов'язань. Міжнародні конвенції та проблема викрадення дітей одним із батьків. Міжнародне спадкове право: відумерле майно, колізії спадкування рухомого та нерухомого майна, визнання іноземних заповітів та спадкових рішень. Проблеми спадкування цифрових активів (облікові записи, криптовалюта, домени).

Тема 3. Актуальні проблеми міжнародного договірної та трудового права.

Завдання для обговорення: Міжнародне договірне право: проблеми публічного порядку та імперативних норм. Колізії при застосуванні норм *soft law*. Електронні договори і колізійні питання. Визначення застосовуваного права до різних видів договорів (купівля-продаж, послуги, перевезення). Проблема автономії волі та її сучасне вирішення. Міжнародне трудове право: правове регулювання праці іноземців, їх соціальне забезпечення, колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин з іноземним елементом. Проблеми подвійного соціального страхування і пенсійного забезпечення. Визнання кваліфікацій та дипломів іноземців.

Тема 4. Міжнародна підсудність та виконання судових рішень.

Завдання для обговорення: Міжнародна підсудність: критерії визначення, прологаційні та дерогаційні угоди. Вплив публічного порядку (*ordre public*). Проблема «*forum non conveniens*» та альтернативної підсудності. Визнання та виконання судових рішень: процедура, підстави для відмови. Питання тимчасових заходів (*interim measures*). Принцип *lis pendens*. Практика застосування міжнародних конвенцій щодо визначення міжнародної підсудності та виконання судових рішень (Гаазька конвенція про угоди про вибір суду, Конвенція про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах). Практика Європейського суду справедливості.

Тема 5. Міжнародний комерційний арбітраж.

Завдання для обговорення: Інституційний арбітраж (LCIA, ICC, SCC тощо) та *ad hoc* арбітраж: переваги та недоліки. Арбітражна угода: її форма та дійсність, відокремленість від договору (контракту). Процедура арбітражного розгляду: сучасні підходи. Вибір арбітрів та їхня незалежність. Проблеми визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йоркська конвенція 1958 р.). Забезпечувальні заходи (*interim measures*). Можливість арбітражу виносити тимчасові заходи та проблеми виконання таких заходів національними судами. Практика виконання арбітражних рішень у різних юрисдикціях. Зв'язок арбітражу з національними судами.

Тема 6. Альтернативні способи вирішення спорів та нові тенденції розвитку міжнародного приватного права.

Завдання для обговорення: Медіація та її роль у міжнародному приватному праві. Онлайн-вирішення спорів (ODR). Інші альтернативні способи вирішення спорів (ADR). Виконання результатів альтернативних процедур. Огляд нових тенденцій та викликів у міжнародному приватному праві (правове регулювання штучного інтелекту, кіберзлочинність). Віртуальні активи, блокчейн і смарт-контракти. Колізійні проблеми у випадках транскордонних спорів щодо криптоактивів. Регулювання *big data* та персональних даних. Конфлікти правових режимів (GDPR, закони США, Азії). Проблеми виконання рішень про передачу або обмеження обробки даних.

Зміст завдань для самостійної роботи здобувача

1. Теоретичні основи та сучасні виклики міжнародного приватного права.

Питання для самостійної роботи:

- Види іноземного елемента в приватноправових відносинах.
- Значення колізійно-правового та матеріально-правового методу регулювання в міжнародному приватному праві.
- Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом.
- Історичні та економічні засади виникнення міжнародного приватного права. Норми міжнародного приватного права у римському праві. Розвиток науки міжнародного приватного права у країнах Європи.

Дискусійні питання:

- Які особливості структури колізійної норми?
- Розкрийте суть принципу «автономія волі» (*Lex voluntatis*) в МПП.
- Охарактеризуйте інститут «обхід закону» (*fraude à la loi*) та його правові наслідки.
- Яка роль застереження про публічний порядок?
- Як визначається застосовне право до договірних зобов'язань?
- В чому полягає проблема кваліфікації правових понять?
- Співвідношення міжнародного приватного та публічного права: ключові відмінності.

2. Колізії у міжнародних сімейних та спадкових правовідносинах.

Питання для самостійної роботи:

- Функції консульських установ України за кордоном в галузі усиновлення та опіки й піклування.
- Приєднання України до Нью-Йоркської конвенції про стягнення аліментів за кордоном 1956 р.
- Колізійні норми двосторонніх та багатосторонніх угод про правову допомогу у цивільних, сімейних та кримінальних справах.
- Роль консульських установ України за кордоном у сфері захисту спадкових прав громадян України.
- Характеристика Вашингтонської конвенції про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту 1973 р.
- Характеристика Європейської конвенції про встановлення правил реєстрації заповітів 1972 р.

Дискусійні питання:

- Проблема «кульгаючих шлюбів»: причини виникнення та міжнародно-правові механізми їх подолання.

- Транскордонне сурогатне материнство: як вирішується колізія між правом країни, де народилася дитина, та правом країни проживання генетичних батьків?

- Визнання одностатевих союзів: аналіз практики ЄСПЛ щодо держав, національне законодавство яких не передбачає таких форм партнерства.

- Колізійне регулювання аліментних зобов'язань: порівняльна характеристика Гаазької конвенції 2007 року та національного законодавства України.

- Принцип єдності vs. принцип розщеплення спадщини: переваги та недоліки для міжнародного цивільного обороту.

- Свобода заповіту проти обов'язкової частки: чи може спадкодавець змінити право (*lex electio*), щоб позбавити обов'язкових спадкоємців їхньої частки?

- Спадкування цифрових активів: за яким колізійним критерієм визначати право, застосовне до криптовалют та акаунтів у соціальних мережах?

- Правовий статус «спадкування за законом»: колізійні питання визнання прав держави на відумерлу спадщину (*bona vacantia*).

3. Актуальні проблеми міжнародного договірною та трудового права.

Питання для самостійної роботи:

- Порівняльний аналіз регулювання дистанційної (*remote*) праці в Україні та країнах ЄС.

- Захист трудових прав працівників цифрових платформ: міжнародний досвід та перспективи України.

- Колізійні питання в договорах про правову допомогу: визначення застосовного права у трудових спорах.

- Вплив Міжнародної організації праці (МОП) на формування стандартів безпечної праці.

- Окремі випадки застосування міжнародних договорів щодо працевлаштування українців за кордоном.

Дискусійні питання:

- Визначення правового статусу осіб, що працюють через онлайн-платформи (*Uber*, *Glovo* тощо).

- Впровадження гіг-контрактів та трудових договорів із нефіксованим робочим часом, що вимагає нових підходів до соціального захисту.

- Необхідність чіткого регулювання робочого часу, права на «відключення» (*right to disconnect*) та охорони праці поза межами офісу.

- Виклики для конфіденційності даних працівників та етичності алгоритмів, що приймають рішення про найм або звільнення.

- Пріоритетність норм міжнародних договорів (наприклад, конвенцій МОП) над внутрішнім законодавством, особливо в умовах воєнного стану.

- Труднощі визначення права, що застосовується до трудових відносин з іноземним елементом (праця мігрантів, транснаціональні корпорації).

4. Міжнародна підсудність та виконання судових рішень.

Питання для самостійної роботи:

- Дослідіть різницю між загальною, альтернативною та виключною підсудністю у справах з іноземним елементом.

- Що таке позитивний та негативний конфлікт юрисдикцій? Як працює принцип *lis alibi pendens* (справа, що вже розглядається в іншому суді)?

- У яких випадках іноземна держава може бути відповідачем у національному суді (теорія обмеженого імунітету)?

- Які існують підстави для відмови у визнанні та виконанні рішення іноземного суду (наприклад, порушення «публічного порядку»)?

- Як технічно відбувається процес отримання дозволу на виконання іноземного судового рішення в Україні?

- Роль Конвенції про визнання та виконання іноземних рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція 2019 року).

- Як виконуються рішення судів держав, з якими у України немає двосторонніх договорів про правову допомогу?

Дискусійні питання:

- Чи є етичним та справедливим вибір позивачем країни з «найзручнішим» законодавством для подання позову? Як знайти баланс між захистом інтересів позивача та правом відповідача на передбачуваний суд?

- Де межа між захистом фундаментальних засад правопорядку держави та банальним небажанням виконувати «незручне» іноземне рішення? Чи не зловживають суди цим формулюванням для захисту внутрішнього бізнесу?

- Як визначати підсудність у справах, що виникають у метавсесвітах або при транзакціях з криптовалютами, де фізичне місцезнаходження сторін або сервера часто неможливо встановити?

- Чи варто визнавати рішення судів держав з авторитарними режимами або сумнівною незалежністю судової системи, навіть якщо вони формально дотримуються принципу взаємності?

- Чому бізнес частіше обирає арбітраж, аніж державні суди для транскордонних спорів? Що державним судам варто запозичити з арбітражної практики для підвищення довіри?

- Чи має держава-агресор право посилається на судовий імунітет у справах про відшкодування збитків, завданих приватним особам, і чи можуть національні суди ігнорувати цей імунітет в односторонньому порядку?

5. Міжнародний комерційний арбітраж.

Питання для самостійної роботи:

- Що таке міжнародний комерційний арбітраж (МКА) як альтернативний спосіб вирішення спорів?
- Аналіз теорій походження арбітражу (договірна, процесуальна, змішана та автономна).
- Вимоги до кандидатур, процедура призначення, відводу та припинення повноважень арбітрів.
- Доктрина «kompetenz-kompetenz» (право арбітражу самостійно вирішувати питання про власну юрисдикцію).
- Етапи подання позову, надання відзиву, проведення слухань та подання доказів.

Дискусійні питання:

- Де межа між нечітко сформованою арбітражною угодою та угодою, що не може бути виконана? Чи повинен державний суд «рятувати» угоду, якщо сторони помилилися в назві арбітражної установи (наприклад, написали «Міжнародний комерційний суд у Києві» замість МКАС при ТПП України)?
- Чи доцільно розширювати коло спорів, що підлягають арбітражу, на сфери інтелектуальної власності, корпоративного управління або навіть конкурентного права? Де проходить межа, за якою держава має залишити виключне право на правосуддя за собою?
- Публічний порядок — це «неслухняний кінь», якого важко вгамувати. Чи не використовують державні суди це поняття занадто широко, щоб захистити національний бізнес від виконання іноземних арбітражних рішень? Чи можна виробити єдиний міжнародний стандарт «публічного порядку»?
- Конфіденційність завжди була перевагою арбітражу. Проте сьогодні суспільство вимагає прозорості (особливо у спорах за участю державних компаній). Чи не руйнує публікація арбітражних рішень саму природу комерційного арбітражу?
- Чи є «подвійна роль» (issue conflict) проблемою, коли юрист в одній справі виступає арбітром, а в іншій — адвокатом зі схожою правовою позицією? Чи потрібні жорсткіші етичні кодекси для арбітрів, щоб уникнути «арбітражного лобізму»?
- Чи етично, коли судовий процес фінансується стороннім інвестором (фондом), який отримує відсоток від виграшу? Чи має сторона розкривати факт наявності такого фінансування на початку процесу?
- Чи може арбітражна угода поширюватися на осіб, які її не підписували (непідписанти)? Наприклад, на материнські компанії, правонаступників або бенефіціарів у межах «доктрини групи компаній».

6. Альтернативні способи вирішення спорів та нові тенденції розвитку міжнародного приватного права.

Питання для самостійної роботи:

- Які основні відмінності між медіацією та третейським судом?
- Проаналізуйте переваги та недоліки онлайн-арбітражу у міжнародних спорах.
- Опишіть роль медіатора в міжнародному комерційному спорі.
- Які новели запроваджено Законом України "Про медіацію"?
- Як впливає Сінгапурська конвенція на розвиток міжнародного приватного права?
- Які особливості застосування правових звичаїв у міжнародних арбітражах?

Дискусійні питання:

- Чи може алгоритм забезпечити дотримання принципу «публічного порядку», який є суб'єктивним за своєю природою?
- Чи не шкодить надмірна закритість комерційного арбітражу суспільним інтересам, особливо у спорах за участю держави або великих корпорацій?
- Чи не порушує примусове спрямування сторін на медіацію (як умова доступу до суду) право людини на судовий захист?
- Чи достатньо існуючих механізмів для автоматичного виконання рішень онлайн-платформ через смарт-контракти без участі державних виконавчих служб?
- Чи можливо взагалі встановити «місце вчинення правопорушення» у метавсесвіті або при децентралізованих транзакціях (DeFi)?
- Чи витісняє «м'яке право» (Soft Law — типові закони, принципи UNIDROIT) роль класичних міжнародних конвенцій?
- Чи може держава ігнорувати арбітражне застереження, якщо через санкції її доступ до правосуддя в іноземній юрисдикції обмежений?
- Чи має національний суд право переглядати іноземне арбітражне рішення по суті, якщо воно суперечить новим внутрішнім екологічним або соціальним нормам (ESG)?

Вимоги до написання рефератів.

Реферат є формою самостійної роботи здобувача, метою якої є поглиблення та засвоєння знань з дисципліни «Актуальні питання міжнародного приватного права».

Тему реферату здобувач визначає за першою буквою за списком групи.

В окремих випадках здобувач може самостійно запропонувати та розробити тему реферату, попередньо обговоривши її з викладачем.

Структура, зміст і тема рефератів визначаються програмою курсу, що зумовлює таку послідовність роботи: вибір теми; розробка плану; ознайомлення з рекомендованою літературою; написання та оформлення роботи.

При написанні реферату та його оформленні варто керуватися такими критеріями:

обґрунтування вибраної теми; опрацювання відповідної літератури; наявність авторського розділу; наявність списку використаних джерел.

Цитати та статистичні матеріали слід обов'язково супроводжувати посиланнями на джерела інформації, які мають бути відображені у списку використаних джерел. Посилання на інформаційні джерела необхідно подавати по тексту у квадратних дужках, наприклад [15, с. 74], 15 - це порядковий номер джерела у списку літератури, а 74 - сторінка із вказаного джерела.

Реферат має складатися із вступу (актуальність теми, предмет, об'єкт, мета, завдання), основної частини (визначення проблеми та послідовне її розкриття), висновків та списку використаних літературних джерел.

Загальний обсяг реферату – до 20 машинописних сторінок формату А4 з 14 шрифтом Times New Roman та інтервалом 1,5, із полями (верхнє/нижнє - 2 см, ліве - 3 см, праве - 1 см.)

Слід мати на увазі, що головною вимогою до реферату є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Теми рефератів по темам дисципліни

1. Види іноземного елемента в приватноправових відносинах.
2. Значення колізійно-правового та матеріально-правового методу регулювання в міжнародному приватному праві.
3. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями національного права та міжнародним правом.
4. Історичні та економічні засади виникнення міжнародного приватного права. Норми міжнародного приватного права у римському праві.
5. Розвиток науки міжнародного приватного права у країнах Європи.
6. Функції консульських установ України за кордоном в галузі усиновлення та опіки й піклування.

7. Приєднання України до Нью-Йоркської конвенції про стягнення аліментів за кордоном 1956 р.
8. Колізійні норми двосторонніх та багатосторонніх угод про правову допомогу у цивільних, сімейних та кримінальних справах.
9. Роль консульських установ України за кордоном у сфері захисту спадкових прав громадян України.
10. Характеристика Вашингтонської конвенції про одноманітний закон про форму міжнародного заповіту 1973 р.
11. Характеристика Європейської конвенції про встановлення правил реєстрації заповітів 1972 р.
12. Порівняльний аналіз регулювання дистанційної (remote) праці в Україні та країнах ЄС.
13. Захист трудових прав працівників цифрових платформ: міжнародний досвід та перспективи України.
14. Колізійні питання в договорах про правову допомогу: визначення застосовного права у трудових спорах.
15. Вплив Міжнародної організації праці (МОП) на формування стандартів безпечної праці.
16. Окремі випадки застосування міжнародних договорів щодо працевлаштування українців за кордоном.
17. Дослідіть різницю між загальною, альтернативною та виключною підсудністю у справах з іноземним елементом.
18. Що таке позитивний та негативний конфлікт юрисдикцій? Як працює принцип *lis alibi pendens* (справа, що вже розглядається в іншому суді)?
19. У яких випадках іноземна держава може бути відповідачем у національному суді (теорія обмеженого імунітету)?
20. Які існують підстави для відмови у визнанні та виконанні рішення іноземного суду (наприклад, порушення «публічного порядку»)?
21. Як технічно відбувається процес отримання дозволу на виконання іноземного судового рішення в Україні?
22. Роль Конвенції про визнання та виконання іноземних рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція 2019 року).
23. Як виконуються рішення судів держав, з якими у України немає двосторонніх договорів про правову допомогу?
24. Що таке міжнародний комерційний арбітраж (МКА) як альтернативний спосіб вирішення спорів?
25. Аналіз теорій походження арбітражу (договірна, процесуальна, змішана та автономна).
26. Вимоги до кандидатур, процедура призначення, відводу та припинення повноважень арбітрів.
27. Доктрина «kompetenz-kompetenz» (право арбітражу самостійно вирішувати питання про власну юрисдикцію).
28. Етапи подання позову, надання відзиву, проведення слухань та подання доказів.

29. Які основні відмінності між медіацією та третейським судом?
30. Проаналізуйте переваги та недоліки онлайн-арбітражу у міжнародних спорах.

Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття, предмет та методологія міжнародного приватного права: сучасна трансформація.
2. Вплив глобалізації та цифровізації на колізійне регулювання правовідносин з іноземним елементом.
3. Джерела міжнародного приватного права: роль міжнародних договорів, судової практики та доктрини.
134. Трансформація колізійних норм: нові підходи до кваліфікації, проблеми реторсії та відсилки.
5. Міжнародні сімейні правовідносини: колізійні проблеми укладення шлюбів.
6. Міжнародні сімейні правовідносини розлучень.
7. Міжнародні сімейні правовідносини усиновлень з іноземним елементом.
8. Проблеми аліментних зобов'язань.
9. Міжнародні конвенції та проблема викрадення дітей одним із батьків.
10. Міжнародне спадкове право: відумерле майно,
11. Колізії спадкування рухомого та нерухомого майна.
12. Визнання іноземних заповітів та спадкових рішень.
13. Проблеми спадкування цифрових активів (облікові записи, криптовалюта, домени).
14. Міжнародне договірне право: проблеми публічного порядку та імперативних норм.
15. Колізії при застосуванні норм soft law.
16. Електронні договори і колізійні питання.
17. Визначення застосовуваного права до різних видів договорів (купівля-продаж, послуги, перевезення).
18. Проблема автономії волі та її сучасне вирішення.
19. Міжнародне трудове право: правове регулювання праці іноземців, їх соціальне забезпечення.
20. Колізійні прив'язки, що застосовуються до трудових правовідносин з іноземним

елементом.

21. Проблеми подвійного соціального страхування і пенсійного забезпечення.

22. Визнання кваліфікацій та дипломів іноземців.

23. Міжнародна підсудність: критерії визначення, прологаційні та дерогаційні угоди.

24. Вплив публічного порядку (*ordre public*).

25. Проблема «*forum non conveniens*» та альтернативної підсудності.

26. Питання тимчасових заходів (*interim measures*).

27. Визнання та виконання судових рішень: процедура, підстави для відмови.

28. Принцип *lis pendens*.

29. Практика застосування міжнародних конвенцій щодо визначення міжнародної підсудності

та виконання судових рішень (Гаазька конвенція про угоди про вибір суду, Конвенція про

визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах).

30. Практика Європейського суду справедливості.

31. Інституційний арбітраж (LCIA, ICC, SCC тощо) та *ad hoc* арбітраж: переваги та недоліки.

32. Арбітражна угода: її форма та дійсність, відокремленість від договору (контракту).

33. Процедура арбітражного розгляду: сучасні підходи.

34. Вибір арбітрів та їхня незалежність.

35. Проблеми визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йоркська конвенція 1958 р.).

36. Забезпечувальні заходи (*interim measures*).

37. Можливість арбітражу виносити тимчасові заходи та проблеми виконання таких заходів

національними судами.

38. Практика виконання арбітражних рішень у різних юрисдикціях.

39. Зв'язок арбітражу з національними судами.

40. Медіація та її роль у міжнародному приватному праві.

41. Онлайн-вирішення спорів (ODR).

42. Огляд нових тенденцій та викликів у міжнародному приватному праві (правове

регулювання штучного інтелекту, кіберзлочинність).

43. Інші альтернативні способи вирішення спорів (ADR).

44. Виконання результатів альтернативних процедур.

45. Віртуальні активи, блокчейн і смарт-контракти.

1446. Колізійні проблеми у випадках транскордонних спорів щодо криптоактивів.

47. Регулювання *big data* та персональних даних.

48. Конфлікти правових режимів (GDPR, закони США, Азії).
49. Проблеми виконання рішень про передачу або обмеження обробки даних.
50. Чи може алгоритм забезпечити дотримання принципу «публічного порядку», який є суб'єктивним за своєю природою?
51. Чи не шкодить надмірна закритість комерційного арбітражу суспільним інтересам, особливо у спорах за участю держави або великих корпорацій?
52. Чи не порушує примусове спрямування сторін на медіацію (як умова доступу до суду) право людини на судовий захист?
53. Чи достатньо існуючих механізмів для автоматичного виконання рішень онлайн-платформ через смарт-контракти без участі державних виконавчих служб?
54. Чи можливо взагалі встановити «місце вчинення правопорушення» у метавсесвіті або при децентралізованих транзакціях (DeFi)?
55. Чи витісняє «м'яке право» (Soft Law — типові закони, принципи UNIDROIT) роль класичних міжнародних конвенцій?
56. Чи може держава ігнорувати арбітражне застереження, якщо через санкції її доступ до правосуддя в іноземній юрисдикції обмежений?
57. Чи має національний суд право переглядати іноземне арбітражне рішення по суті, якщо воно суперечить новим внутрішнім екологічним або соціальним нормам (ESG)?
58. Які основні відмінності між медіацією та третейським судом?
59. Проаналізуйте переваги та недоліки онлайн-арбітражу у міжнародних спорах.
60. Опишіть роль медіатора в міжнародному комерційному спорі.

Політика курсу. Курс «Актуальні питання міжнародного приватного права» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Оцінювання здобувача освіти орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за, які можуть бути за рішенням викладача нараховані додаткові (бонусні) бали. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і семінарських занять співпадають. Відсутність на семінарському занятті відпрацьовується. Відпрацювання семінарського заняття за рішенням викладача може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми.

На встановленому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної роботи. Результат

модульної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно скласти залік роботу лише у разі перескладання курсу «Актуальні питання міжнародного приватного права».

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р. // Законодавство України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_051
2. Брюссельська конвенція про юрисдикцію та виконання судових рішень у цивільних і торговельних справах від 27.09.1968 р.
3. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. // Законодавство України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003
4. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
5. Гаазька конвенція про право, застосовуване до режимів власності подружжя від 14.03.1978 р.16
6. Гаазька конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25.10.1980 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_188#Text
7. Гаазька конвенція про визнання розлучень та рішень про роздільне проживання подружжя від 01.06.1970 р.
8. Гаазька конвенція про укладення та визнання дійсності шлюбів від 14.03.1978 р.
9. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18–22. Ст. 144.
10. Гаазька конвенція про право, що застосовується до аліментних зобов'язань, від 02.10.1973 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_859#Text
11. Гаазька конвенція про визнання та виконання рішень стосовно аліментних зобов'язань від 02.10.1973 р.
12. Гаазька конвенція про захист дітей та співробітництво в галузі міждержавного усиновлення від 29.05.1993 р. // Законодавство України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_365#Text
13. Гаазька конвенція про юрисдикцію та застосовне право у спадкових справах від 01.08.1989 р.
14. Гаазька конвенція про право, що застосовується до доручень, від 14.03.1978 р.
15. Гаазька конвенція про право, що застосовується до відповідальності виробника від 02.10.1973 р.

16. Гаазька конвенція про угоди про вибір суду від 30.06.2005 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973_004#Text
17. Гаазька конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах від 15.11.1965 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_890#Text
18. Конвенція про статус апатридів від 28.09.1954 р. // Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232#Text
19. Монреальська конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень, 28.05.1999 р. // Законодавство України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594
20. Конвенція ООН про згоду на одруження, шлюбний вік і реєстрацію шлюбу від 10.12.1962р.

Основні:

1. Андрейцев, В. В. Актуальні проблеми впровадження теорії договірної права в господарській діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2023. № 3 (27). С.13-20.
2. Анісова О. І. Генеза поняття міжнародного комерційного арбітражу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Том 4. № 88. С. 9-15.
3. Баймуратов М. О. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти) : моногр. Суми : Університетська книга, 2009. 252 с.
194. Баймуратов М.О. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти) : моногр. / М.О. Баймуратов, Р.В. Черногуцький. Суми : Університетська книга, 2009. 252 с.
5. Бакай Ю. Ю., Кузьміна В. О. Міжнародний комерційний арбітраж в системі засобів вирішення агроекспортних спорів. *ЮРИДИЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ*. 2022. ВИПУСК 24. С. 9-17.
6. Барабаш А. Г., Никипорець І. О. Ознаки та наслідки обходу закону в міжнародному приватному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 5. С.45–48.
7. Барабаш, А. Г. Особливості колізійно-правового регулювання міжнародних приватних відносин в ФРН. *Юридичний вісник*. 2024. № 4. С. 155-160.
8. Барановська Т. С. Колізійні аспекти реалізації права на шлюб у міжнародному приватному праві. *Аналітичне-порівняльне правознавство*. Ужгород. 2023. № 2. С. 387-391.
9. Білоус С. Система альтернативного вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. *Проблеми законності*. 2024. № 166. С. 43-67.

10. Білоусов Є.М., Яковюк І.В. Міжнародне приватне право : підручник. Х.: Право, 2021. 408 с.
11. Бондарєва К. Актуальні проблеми міжнародного сімейного права. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2018. № 2. С. 148–159.
12. Боярський Є. Д. Питання взаємодії надімперативних та колізійно-правових норм у міжнародному приватному праві України. URL:<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/5992/Boyarsky%20Pitannya.pdf?sequence=1>
13. Буроменський М. В., Сердюк О. В. Аналітичний звіт за результатами моніторингу судових рішень щодо застосування в Україні положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/b/7/390506.pdf>
14. Вайцеховська О.Р., Руденко О.В. Міжнародне приватне право: загальна частина : навчально-методичний посібник. Х.: Право, 2023. 256 с.
15. Васирина Н., Гансецька В. Форми врегулювання цивільно–правових спорів: міжнародні та національні стандарти. *Цивільне право і процес*. 2020. №. 6. С. 16–19.
16. Васильченко В. В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право». Київ : Істина, 2007. 200 с.
17. Ватрас В. А. Місце міжнародних договорів України в системі джерел сімейного права. Приватне право і підприємництво. 2015. № 14. С. 164–168.
18. Винокурова Л. Порядок розгляду спорів у міжнародному комерційному арбітражі. *Право України*. 2011. № 1. С. 79–96.

Додаткові :

1. Заборовський В.В., Семерак О.С., Стойка А.В. Касаційне оскарження рішення суду в аспекті принципу res judicata крізь призму практики Європейського суду з прав людини. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 347-350.
2. Зубарева А. Є. Захист прав дитини під час міждержавного усиновлення. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. № 82 (3). С. 214–219.
3. Зубарева А. Є. Регулювання цивільно-правових аспектів міжнародного викрадення дітей в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 536–541.
4. Іваненко Д., Деревянко Б., Роженко О. Правове забезпечення обігу віртуальних активів та функціонування ринку криптовалюти: досвід

Європейського Союзу. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво». 2025. Випуск 25. С. 355–366.

5. Ільч Л. М., Акіліна О. В. Медіація як інструмент врегулювання конфліктів: європейські практики для України Перспективи розвитку управлінських систем у соціальній та економічній сферах України: теорія і практика: зб. матеріалів VIII Всеукр. наук.-практ. інт.- конф., 13 листопада 2024 р. Київ. С. 553-561.

6. Калініченко Л. Л., Розгон Ю. В., Ярош О. М., Завдов'єва Ю.М. Фріланс в умовах цифрових трансформацій: тенденції, виклики та інституційні основи. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. № 1 (77). 2025. С. 21-28.

7. Кобилух О., Гірна О. Логістичний оператор: інноваційний шлях розвитку на українському та міжнародному ринку експрес–доставки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1874>

8. Котвяковський Ю. О. Окремі питання укладання арбітражної угоди у спорах з іноземним елементом. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №1. С. 51-55.

9. Кройтор В. А. Юрисдикція Міжнародного комерційного арбітражного суду як самостійної постійно діючої арбітражної установи (третейського суду) в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 138-141.

10. Крушельницька Т. А., Івашов М. Ф. Світові тенденції та національні суперечності державної соціально-економічної політики на прикладі пенсійного забезпечення. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. № 1 (36). С. 49-57.

11. Малига В. А., Білий Я. А. Внесок англо-американської школи у розвиток міжнародного приватного права. *Право і суспільство*. 2024. № 6. С. 281-290.

12. Мирось К. В. Реалізація контрольної функції правосуддя при оспоруванні рішень Міжнародного комерційного арбітражу по господарським справам. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2023. №12 (18). С. 624-631.

13. Міжнародне приватне право: Навч. посібник, За ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. Київ : Юрінком Інтер, 2007. 368 с.

14. Ребриш Б. Ю. Правове регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок недобросовісної конкуренції в міжнародному приватному праві : дис. канд. юрид. Наук, Харків : 2017. С. 69–70.

15. Ast F., Deffains B. When Online Dispute Resolution Meets Blockchain: The Birth of Decentralized Justice. *Stanford Journal of Blockchain Law and Policy*. 2021. URL: <https://bit.ly/3ujwywG>

16. Belikova S.O. Визнання та виконання іноземного судового рішення: теоретичні і практичні аспекти. *Modern researches: progress of the legislation of ukraine and experience of the european union*. 2020. P. 328–346.

17. Bergolla L., Seif K., Eken C. Kleros: A Socio-Legal Case Study Of Decentralized Justice & Blockchain Arbitration. *SSRN Electronic Journal*. 2021. URL: <https://bit.ly/47CqVsx>

18. Chevalier M. From Smart Contract Litigation to Blockchain Arbitration, a New Decentralized Approach Leading Towards the Blockchain Arbitral Order. *Journal of International Dispute Settlement*. 2021. Vol. 12, no. 4. P. 558–584. URL: <https://bit.ly/49IZBtX>

19. Karaszewska H. Mediacja jako pozasądowa metoda Rozwiązywania sporu—perspektywa. *Historyczna i współczesna polska myśl pedagogiczna*. 2020. No 6. S. 279–280.

20. KRAVTSOV C. Virtual arbitration of foreign economic disputes. *Foreign trade: economics, finance, law*. 2023. № 129 (4). P. 73–87.

21. Michael Keenan. Global Ecommerce Explained: Stats and Trends to Watch. *Global Commerce, Industry Insights and Trends*. Nov. 24, 2022. URL: <https://www.shopify.com/enterprise/globalecommerce-statistics>

22. RolM. Mediacja jako alternatywny sposób rozwiązywania sporów na tle stosowania prawa–wybrane zagadnienia. *ADR. ArbitrażiMediacja. Kwartalnik Polskiego Stowarzyszenia Sądownictwa Polubownego*. 2019. No 2 (46). C.65.

23. Szabo Nick. Smart Contracts: Building Blocks for Digital Markets’. http://www.fon.hum.uva.nl/rob/Courses/InformationInSpeech/CDROM/Literature/LOTwinterscho ol2006/ szabo.best.vwh.net/smart_contracts_2.html

24. Todd, E., Susannah, H. Compendium: Cryptocurrency regulations by country. *Thomson Reuters*. 2022. Available at: <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/wp-content/uploads/sites/20/2022/04/Cryptos-ReportCompendium-2022.pdf>

Інформаційні ресурси:

1.Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/>

2. Офіційний портал International Centre for Settlement of Investment Disputes. URL: <https://icsid.worldbank.org/>

3. База даних UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law). URL: <https://www.uncitral.org/transparency-registry/en/introduction.html>

4. ICSID Cases (справи Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів) – <https://icsid.worldbank.org/cases/case-database>

5. PCA (Постійна палата третейського суду) – <https://pca-spa.org/en/cases/>

6. New York Convention Guide - case law – <https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=caselaw>

7. 8. 9. ICC Dispute Resolution Library – <https://library.iccwbo.org/> Kluwer Arbitration Blog – <https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/> Investment Arbitration Reporter (IAReporter) – <https://www.iareporter.com/>)

10. Офіційний портал Arbitral Awards Database – Jus Mundi. URL: <https://jusmundi.com/en/document/search>

11. Офіційний портал Суду ЄС. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union cjeu_en?prefLang=uk&etrans=uk

12. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

13. Офіційне інтернет-представництво Президента України : <https://president.gov.ua/>

14. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

15. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL:
<http://www.minfin.gov.ua>
16. Урядовий портал : <https://www.kmu.gov.ua/>
17. Офіс реформ Кабінету Міністрів України
<https://www.kmu.gov.ua/uryadta-organi-vladi/ofis-reform-kabinetu-ministriv-ukrainu>
18. Конституційний Суд України : <http://www.ccu.gov.ua>